Journal of Education Strategies in Medical Sciences
Vol. 12, No.5, 2019

Research Article

The Effectiveness of Successful Intelligence Education on Female Students' Test Anxiety

Behroz hashemi[1], Ahmad ghzanfari[2], Tayebeh sharifi[3], Reza ahmadi[4]

1. Ph.D Student, Psychology, Department of Psychology, Islamic Azad University of Shahrekord, Iran
2. Associate Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran
4. Assistant Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

Received: 2018/08/12
Accepted: 2019/02/07

Keywords:
Successful Intelligence, Test Anxiety, Student

Baqiatallah University of Medical Sciences

Abstract

Introduction: Successful intelligence is an integrated set of abilities that is necessary for success in life that helps to select,adapt and change the environment in order to achieve goals in life. The purpose of this study was to determine the effectiveness of successful intelligent education on test anxiety in high school students.

Methods: In this research, the pretest, posttest and control group were used. The population of this study was all high school students in the city of Shahrekord during the academic year 2019. A multistage random cluster sampling method was used to select 50 students and randomly divided into two groups of 25 individuals as a control and experimental group. The experimental group was trained in the educational package of successful intelligence. Both groups were evaluated in the pre-test and post-test by Abolghasemi and colleagues test anxiety questionnaire. Data were analyzed using SPSS software version 19.

Results: The results of covariance data analysis showed that successful intelligence training on test anxiety in high school students in Shahrekord city was significantly effective ($p < 0.001$).

Conclusions: This research suggests that education and training instructors should emphasize on education and teaching based on this approach in schools to reduce the test anxiety.

*** Corresponding author at:**

نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۲، شماره ۵، دی و آذر ۱۳۹۸

مقاله پژوهشی

اثر بخشی آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر

بهروز هاشمی[۱]، احمد غضنفری[۲*]، طیبه شریفی[۳] و رضا احمدی[۳]

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، ایران.

۲. گروه روانشناسی واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، ایران.

۳. گروه روانشناسی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، ایران.

* نویسنده مسئول: احمد غضنفری، گروه روانشناسی واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، ایران.

تلفن: ۰۹۱۳۳۲۲۰۱۴۶ پست الکترونیک: aghazan5@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۰۹
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۲/۰۸

کلیدواژه‌ها:
هوش موفق، اضطراب امتحان، دانش‌آموز

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) محفوظ است.

چکیده

مقدمه: هوش موفق، مجموعه‌ای از توانایی‌های مورد نیاز برای موفقیت در زندگی است که فرد را برای انتخاب و سازگاری و تغییر محیط به منظور رسیدن به اهداف خود کمک می‌کند. هدف این پژوهش تعیین اثربخشی آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم بود.

روش: در این تحقیق، از طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون و گروه کنترل استفاده شده است. جامعهٔ این پژوهش کلیهٔ دانش‌آموزان مقطع متوسطهٔ دوم دختر شهر شهرکرد در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ بود. از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۵۰ دانش‌آموز انتخاب و به‌صورت تصادفی به دو گروه ۲۵ نفری به عنوان گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. گروه آزمایش، مورد آموزش بستهٔ آموزشی هوش موفق قرار گرفت. هر دو گروه در پیش‌آزمون و پس‌آزمون به وسیلهٔ پرسش‌نامه اضطراب امتحان ابوالقاسمی و همکاران مورد سنجش قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخهٔ ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش تحلیل کوواریانس نشان داد که آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر متوسطهٔ دوم شهر شهرکرد به طور معناداری مؤثر می‌باشد ($P > ۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: این پژوهش مجریان آموزش‌و پرورش را به این نکته رهنمون می‌سازد که آموزش و تدریس بر اساس این رویکرد در مدارس باعث کاهش اضطراب امتحان می‌شود.

مقدمه

هوش یکی از جذاب‌ترین فرایندهای روانی است که جلوه‌های آن در موجودات مختلف به میزان متفاوت مشاهده می‌شود. نظریهٔ هوش موفق، یکی از نظریه‌های مربوط به هوش است که توسط استرنبرگ ارائه شده است. استرنبرگ معتقد است، افرادی را می‌بینیم که در تحصیلات خود موفق بوده‌اند ولی در کار و شغل شکست خورده‌اند. یا کسانی که در مدرسه شکست‌خورده، ولی در کار خود موفق شده‌اند. افرادی هستند که در تعاملات اجتماعی فاقد مهارت هستند و یا نمرات پایینی در آزمون‌های هوشی دریافت می‌کنند اما در آزمون‌های عملی کارآمد هستند [۱]. نظریهٔ هوش موفق از نظریه‌های کارآمد و جامع در حوزهٔ هوش انسان است. در این نظریه هوش بر اساس محیطی تعریف می‌شود که فرد در آن قرار دارد [۲]. هوش موفق به عنوان توانایی کسب موفقیت در زندگی مبتنی بر اهداف شخصی در بافت فرهنگی- اجتماعی با کاربرد تعادل در استفاده از مهارت‌های عملی، خلاق و تحلیلی در نظر گرفته می‌شود [۳]. در این تعریف، توانایی تحلیلی به معنی مقایسه و ارزیابی مقدمات مورد نیاز برای حل مسئله و فرایندهای تصمیم‌گیری است [۲].

هوش عملی برای تصمیم‌گیری در مورد تعمیم دانش مکتسب در بافت‌های مختلف استفاده می‌شود، مانند کاربرد دانش روندی برای حل مسائل روزمره. از توانایی خلاق زمانی استفاده می‌شود که فرد با موقعیت‌هایی روبه‌رو شود که دارای درجهٔ خاصی از تازگی باشد [۴]. استرنبرگ معتقد است که در آموزش، ایجاد موازنه بین سه نوع هوش (عملی، خلاق و تحلیلی) مهم است. علاوه بر راهکارهای معمولی که بر یادگیری صرف و به خاطر سپاری اطلاعات تمرکز دارد، باید فرصت‌هایی را برای آموختن از راه تفکر تحلیلی، خلاق و عملی به فراگیران داد [۵]. آموزش هوش کاملاً با مدرسه گره خورده است، از زمان‌های دور تصور می‌شده است که هوش نقش مهمی در موفقیت تحصیلی دارد [۲]. دیدگاه‌های سنتی هوش بیشتر بر عامل کلی هوش تأکید می‌کنند و افرادی را که در حافظه و توانایی‌های تحلیلی قوی هستند موردتوجه قرار می‌دهند. در مدارس، بیشترین تفکری که از دانش‌آموزان انتظار می‌رود تفکر تحلیلی است، اما در خارج از مدرسه و در دنیای واقعی اهمیت تفکر خلاق و به‌ویژه تفکر عملی، خیلی بیشتر مورد انتظار است [۴]. اضطراب امتحان یک پدیدهٔ جهانی است. انبوه نوشته‌ها و پژوهش‌های انجام‌شده، بیانگر اهمیت و توجه خاص به این پدیده است که در سلامت روانی و آموزشی نقش مخرب و بازدارنده‌ای دارد [۶]. فراگیران نظام آموزشی طیف وسیعی از اضطراب‌ها را تحت عنوان اضطراب امتحان، تجربه می‌کنند [۷]. اضطراب امتحان عملکرد تحصیلی فراگیران را متأثر می‌سازد [۸]. احقر، علائم و نشانه‌های اضطراب امتحانی را در چهار طبقه ذکر نموده است. جنبهٔ شناختی، جنبهٔ عاطفی، جنبهٔ رفتاری و جنبهٔ فیزیولوژیک [۹]. ساراسون به ماهیت اضطراب امتحان به‌عنوان عامل ایجادکنندهٔ تداخلات شناختی در فرایند توجه، افکار تحریف‌شده و نامرتبط با تکلیف اشاره دارد که سبب ایجاد اختلال شناختی در فرایند یادگیری، افت عملکرد تحصیلی و رویگردانی از مدرسه می‌شود [۱۰]. این اضطراب با توانایی دانش‌آموزان در استفاده مؤثر از راهبردهای یادگیری تداخل ایجاد کرده و باعث کاهش انگیزش در فرد می‌شود به همین علت این وضعیت به‌تدریج باعث احساس ناکارآمدی پایداری در فرد می‌شود [۱۱]. دانش‌آموز دارای اضطراب امتحان، فردی است که به‌خوبی موضوعات درسی را فراگرفته اما به دلیل اضطراب قادر به بیان دانسته‌های خودش در امتحان نیست. تجربهٔ دل‌شوره، فراموشی گذرا، افزایش ضربان قلب، خیس شدن کف دست و وحشت از امتحان، پدیده‌های رایج در بین دانش‌آموزان است که تحت عنوان اضطراب امتحان شناخته می‌شود [۱۲]. فراگیرانی که اضطراب بیش‌ازحد را تجربه می‌کنند، چه در زمان مطالعه و چه در زمان آزمون، عملکردشان پایین‌تر از حد توان و دانش واقعی آن‌ها خواهد بود. با تأکید بیش از حدی که دستگاه‌های آموزشی بر آزمون‌ها دارند، اضطراب امتحان تشدید خواهد شد. این موضوع می‌تواند عملکرد صحیح فراگیر را در موقعیت امتحانی مختل نماید [۱۳]. کنترل صحیح عواطف و احساسات هنگام امتحان به فراگیر کمک می‌کند قابلیت‌های خود را بروز دهد [۱۴]. ازنظر جنبه‌های مثبت و منفی پدیده اضطراب امتحانی، می‌توان به دو دسته اثرات تسهیل‌کننده و ناتوان‌کنندهٔ آن اشاره نمود [۱۵]. عملکرد دانش‌آموزان با مهارت‌های تنظیم هیجان آن‌ها ارتباط زیادی دارد؛ و در یادگیری از مقوله‌هایی است که به نقش فرد در فرآیند یادگیری می‌پردازد و بر خودمختاری و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان برای پیشبرد یادگیری خودشان تأکید می‌کند. در سبب‌شناسی اضطراب امتحان، یکی از عوامل مهم اضطراب، تسلط ضعیف دانش‌آموز به مطالب به دلیل مطالعهٔ ناکافی و یا فقدان مهارت‌های مطالعه است [۱۴]. آشنا نبودن با مهارت‌های امتحان دادن، تنبلی و شیوه‌های ناکارآمد مطالعه از علل اضطراب امتحانی می‌باشند. اضطراب امتحان شامل پاسخ‌های جسمی، شناختی و رفتاری است که در ارتباط با نگرانی از کسب نتایج منفی همراه با عملکرد ضعیف یا نامناسب در موقعیت‌های ارزیابی به وجود می‌آید [۱۶]. نتایج پژوهش فائقی و همکاران حاکی از آن است که ۵۰ درصد دختران و ۳۹/۶ درصد پسران مبتلابه اضطراب امتحان شدید و ۴۳/۵ درصد دختران و ۵۵/۴ درصد پسران مبتلا به اضطراب امتحان خفیف بودند [۱۷]. عوامل فرهنگی- اجتماعی و نقش‌پذیری جنسیتی در ترغیب دختران به پذیرش اضطراب و قبول آن به‌عنوان یک ویژگی زنانه دخیل هست [۱۸]. اضطراب امتحان به طرز چشمگیری، عملکرد دانش‌آموزان مضطرب را تحت تأثیر قرار می‌دهد و درنتیجه موجب افت تحصیلی [۱۹] و به تبع آن، خود پندارهٔ ضعیف تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد [۲۰]. عدم توجه به تشخیص اضطراب امتحان در دانش‌آموزان و درمان آن، علاوه بر بهِ خطر انداختن سلامت روانی، سلامت جسمانی آن‌ها

را نیز ممکن است تهدید نماید [۱۸]. در بررسی پیشینهٔ پژوهش، در راستای آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان، خلأ پژوهشی احساس می‌شود و پیشینهٔ مداخله‌ای در این زمینه به‌صورت کاملاً مشابه وجود ندارد. لذا پژوهش حاضر باهدف بررسی اثربخشی آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطهٔ دوم انجام‌شده است.

روش

پژوهش حاضر، از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ روش نیمه آزمایشی و با بهره‌گیری از طرح پیش‌آزمون – پس‌آزمون و گروه کنترل بود. با توجه به موضوع پژوهش و بر اساس اهداف طراحی‌شده، جامعهٔ این پژوهش کلیهٔ دانش‌آموزان متوسطهٔ دوم دختر شهر شهرکرد در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ بود. نمونهٔ این پژوهش شامل ۵۰ دانش‌آموز است که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردید. به این صورت که از بین دو ناحیه شهرکرد، ناحیه یک و از بین مدارس این ناحیه، یک آموزشگاه به تصادف انتخاب و از دو کلاس آن آموزشگاه، یکی از کلاس‌ها به‌طور تصادفی گروه آزمایش (۲۵ نفر)، کلاس دیگر به‌عنوان گروه کنترل (۲۵ نفر) در نظر گرفته شد. حجم نمونه در این نوع طرح‌ها برای هر زیرگروه حداقل پانزده نفر کفایت می‌کند [۲۱]. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از حضور داوطلبانه جهت شرکت در جلسات، عدم شرکت به‌صورت هم‌زمان در سایر جلسات آموزشی، تکمیل کردن پرسش‌نامه با میل و رغبت. ملاک خروج، شامل غیبت بیش از دو مورد در جلسات آموزشی و یا تمایل به خروج شرکت‌کننده، از فرایند پژوهش بود. برای رعایت ملاحظات اخلاقی پس از پایان مراحل پژوهش، برای دانش‌آموزانی که تمایل داشتند در برنامه آموزشی هوش موفق شرکت کنند، جلسات آموزشی اجرا گردید.

ابزار مورداستفاده در این تحقیق پرسش‌نامه اضطراب امتحان Abolghasemi و همکاران بود [۲۲]؛ که در سال ۱۳۷۵ طراحی شد. این مقیاس،۲۵ سؤال چهار گزینه‌ای دارد که گزینهٔ هرگز نمره صفر، گزینهٔ به‌ندرت نمره ۱، گزینهٔ گاهی اوقات نمره ۳ و گزینهٔ اغلب اوقات نمره ۴ دریافت می‌کنند. دامنهٔ نمرات در این آزمون، صفرتا ۷۵ هست و نمرهٔ بالا در این آزمون بیانگر اضطراب امتحان بالا است. Abolghasemi و همکاران از طریق باز آزمایی، همسانی درونی و تنصیف پایایی مقیاس اضطراب امتحان را برای کل آزمودنی‌ها، آزمودنی‌های دختر و آزمودنی‌های پسر به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۹۴ و ۰/۸۹ مشاهده کردند. جهت سنجش اعتبار این آزمون نیز ضریب هم‌بستگی پرسش‌نامهٔ اضطراب امتحان با مقیاس اضطراب عمومی و مقیاس عزت‌نفس کوپر اسمیت به ترتیب ۰/۶۷ و ۰/۵۷ به دست آوردند [۲۲]. در این پژوهش، برای تعیین پایایی پرسش‌نامه از یک نمونه ۵۰ نفری از آزمودنی‌ها و از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب ۰/۷۶ به دست آمد.

مداخلهٔ آموزشی شامل آموزش بستهٔ هوش موفق است که توسط Babaei در سال ۱۳۹۶ طراحی گردید [۲۳]. جهت تعیین روایی محتوای آن، از نظر و قضاوت چهار متخصص مبنی بر اینکه محتوای جلسات تا چه میزان معرف محتوا و هدف‌های برنامه هستند استفاده شد. سپس پیشنهادها و نظرات آنان بر روی بستهٔ آموزشی اعمال و با انجام اصلاحات لازم، مداخله بر روی دانش‌آموزان اجرا گردید. این بسته با هدف آموزش توانش‌های هوش موفق، برای دانش‌آموزان مقطع متوسطهٔ دوم و دارای سه مبحث کلی درباره مهارت‌های تحلیلی، خلاق و عملی بود. گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد، اما گروه آزمایش دوازده جلسهٔ آموزشی، هر جلسه به مدت یک ساعت و نیم در هر هفته، جمعاً ۱۸ ساعت، دریافت کردند. ضمناً آموزش به‌صورت گروهی و با هماهنگی قبلی و اخذ رضایت از والدین در آموزشگاه اجرا گردید. در این بستهٔ آموزشی، هر مبحث شامل تعدادی جلسهٔ آموزشی است که موضوع و محتوای هر جلسه به‌صورت خلاصه در جدول ۱ ارائه‌شده است. هر جلسه دارای موضوعی خاص و مطالب و مثال‌های مشخص و متناسب با همان موضوع بوده و در انتهای هر جلسه، تکالیف متناسب با مطالب آموزش داده‌شده به دانش‌آموزان ارائه می‌شد. در ابتدای هر جلسه طی مدت زمان مشخص به شرح چگونگی انجام تکالیف جلسه گذشته پرداخته و پس از آن در مورد ابهامات احتمالی بحث می‌شد و در پایان هر جلسه خلاصهٔ مطالب و مثال‌های همان جلسه به دانش‌آموزان ارائه می‌شد تا در طول هفته بتوانند مطالب ارائه‌شده در جلسهٔ گذشته یا چگونگی نحوه انجام تکالیف هفته را مرور کنند.

جدول ۱. بستهٔ آموزشی هوش موفق

محتوا	جلسات	موضوع و اهداف جلسات آموزشی هوش موفق
آموزش توانش تحلیلی	جلسه اول	معارفه، اهداف دوره، ساختار دوره و ایجاد انگیـزه در دانش‌آموزان
	جلسه دوم	تشخیص مسائل و مشکلات محیط زندگی و فرایندهای مرتبط با هر مسئله و بررسی عمیق آن، شناخت منابع مرتبط با مسئله و تخصیص منطقی منابع
	جلسه سوم	ایجاد مهارت سازمان‌دهی اطلاعات با استفاده از صورت‌بندی مراحل حل مسئله و بازنمایی ذهنی، ایجاد مهارت در انتخاب راه‌حل برای مسئله مورد نظر
	جلسه چهارم	ایجاد مهارت در نظارت بر راهبردهای حل مسئله و ایجاد مهارت ارزیابی ایده‌ها
آموزش توانش خلاق	جلسه پنجم	ایجاد مهارت بازنگری در مسئله و طرح مجدد آن، ایجاد مهارت اندیشیدن به روش‌های نو و جایگزین کردن به‌جای روش‌های قدیمی با بررسی دقیق و منطقی مسئله
	جلسه ششم	ایجاد مهارت دفاع از کار خلاق و روش‌های نو
	جلسه هفتم	ایجاد مهارت در ارائه ایده‌های بیشتر، ایجاد مهارت در بازنگری و بررسی کردن یک مسئله از زوایای مختلف
	جلسه هشتم	ایجاد مهارت در شناسایی و سازمان‌دهی ایده‌ها و ایجاد مهارت در شناسایی و زیر سؤال بردن موقعیت‌ها و ایده‌های موجود
آموزش توانش عملی	جلسه نهم	ایجاد مهارت در کنترل اندیشه‌های تکانشی و جایگزینی آن با تأمل بیشتر، پی بردن به این نکته که چه وقت باید استقامت کرد و چه زمانی باید دست از تلاش برداشت
	جلسه دهم	ایجاد مهارت در برانگیخته نگاه‌داشتن خود، انطباق فعالیت‌ها با توانایی‌های فرد
	جلسه یازدهم	ایجاد فهم تلاش تا رسیدن به نتیجه پایانی و مدیریت مشکلات شخصی
	جلسه دوازدهم	ایجاد فهم بر عهده گرفتن مسئولیت کارهای خود و عدم استفاده از دلسوزی برای خود، جمع‌بندی مطالب ارائه‌شده در طول دوره آموزشی

یافته‌ها

در این پژوهش، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ تجزیه و تحلیل شدند. در سطح آمار توصیفی برای هر یک از متغیرهای مورد مطالعه آماره‌های میانگین و انحراف استاندارد گزارش‌شده است. شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار

متغیر	گروه	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
اضطراب امتحان	کنترل	۴۵/۸۰	۲۱/۰۱	۴۷/۸۰	۲۱/۷۱
	آزمایش	۴۹/۵۶	۲۱/۰۲	۲۲/۶۸	۷/۴۹

جهت تعیین اثربخشی آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان از روش تحلیل کوواریانس استفاده شد. برای اطمینان از این‌که داده‌های این پژوهش، مفروضه‌های زیربنایی تحلیل را دارد به بررسی آن‌ها پرداخته شد. آزمون کالموگروف ـ اسمیرنف جهت بررسی نرمال بودن به شرح جدول (۳) رعایت شد.

جدول ۳. نتایج نرمال بودن متغیر اضطراب امتحان

متغیر	گروه	تعداد	z	سطح معناداری
اضطراب امتحان	پیش‌آزمون	۵۰	۰/۵۰۹	۰/۹۵۸
	پس‌آزمون	۵۰	۱/۰۲۵	۰/۰۵۹

آزمون لوین برای بررسی همگنی واریانس‌ها اجرا شد و نشان داد که همگنی واریانس‌ها نیز برقرار است ($p<۱/۷۱$ ،$F=۰/۵۶۹$).

مفروضهٔ دیگر مربوط به همگنی شیب رگرسیون بود که از طریق بررسی تعامل پیش‌آزمون و متغیر مستقل مشخص گردید. این تعامل نیز معنی‌دار نبود. ($p<۰/۱۳۰$ ،$F=۲/۳۸۰$). مفروضهٔ خطی بودن رابطه بین متغیر وابسته مورد بررسی و مراعات شد. با توجه به اینکه مفروضه‌های تحلیل کوواریانس برقرار بود، از تحلیل کوواریانس جهت بررسی فرضیه‌ها استفاده شد. در جدول ۴ نتایج تحلیل کوواریانس ارائه‌شده است.

جدول ۴. خلاصه نتایج تحلیل کوواریانس آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا
پیش‌آزمون	۱۴۱/۷۶	۱	۱۴۱/۷۶	۰/۵۳	۰/۴۶۹	۰/۰۱
گروه	۷۶۳۲/۱۴	۱	۷۶۳۲/۱۴	۲۸/۶۵	۰/۰۰۱	۰/۳۸

با توجه به جدول ۴، سطوح معناداری آزمون‌ها، نشان می‌دهد، بین گروه‌های آزمایشی و گواه تفاوتی معنادار ($p<$ ۰/۰۰۱،$F=۲۸/۶۵$) وجود دارد. هم‌چنین ۳۸ درصد از واریانس اضطراب امتحان مربوط به مداخلهٔ آموزش هوش موفق بوده است. به این معنا که مداخلهٔ آموزش هوش موفق منجر به کاهش اضطراب امتحان در دانش‌آموزان گردید.

بحث

هدف پژوهش حاضر، تأثیر آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر متوسطهٔ دوم شهر شهرکرد بود. یافته‌ها و نتایج حاصل از پژوهش نشان داد آموزش هوش موفق (تحلیلی، خلاق و عملی) باعث کاهش اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر متوسطهٔ دوم گردیده است. استفاده از رویکرد آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان، برای اولین بار، در تحقیقات استفاده شده است بنابراین در این پژوهش به اثربخشی سایر رویکردهای آموزشی مشابه و مرتبط، بر متغیر اضطراب امتحان نیز استناد می‌شود. بر این اساس، نتایج این پژوهش به‌صورت غیرمستقیم با یافته‌های kazemi و همکاران [۲۴] و Majidi و همکاران [۲۵] همسو است. هم‌چنین نتایج نا همسو با پیشینهٔ پژوهشی در این تحقیق یافت نشد. در تبیین فرضیهٔ اثربخشی هوش موفق بر اضطراب امتحان باید در نظر داشت که اضطراب امتحان به‌عنوان یک پدیدهٔ متداول و مهم آموزشی رابطه تنگاتنگی با هوش دارد. یکی از روش‌های سودمند برای کاهش اضطراب امتحان در دانش‌آموزان، آموزش مهارت حل مسئله است. حل مسئله، یکی از مؤلفه‌های شناختی اجتماعی و فرایندی شناختی- رفتاری است که در آن فرد می‌کوشد برای موقعیت‌های مشکل‌آفرینی که در زندگی روزمره با آن مواجه می‌شود راه‌حل‌های سازش یافته و مؤثر را شناسایی و کشف کند. حل مسئله به‌عنوان یک فعالیت هدفمند، مجدانه و آگاهانه در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین از آن‌جایی‌که حل مسئله با هوش تحلیلی و خلاق مرتبط هست، این افراد خود را قادر به تسلط بر اوضاع و امور هیجانی خود ازجمله اضطراب‌ها می‌دانند و با اعتمادبه‌نفس بیشتری به انجام وظایف خود می‌پردازد این افراد خود را مجهز به راهبردهای تحلیلی، خلاق و تمرین‌های عملی دانسته و موقعیت‌هایی را فراهم می‌نمایند تا احساسات و افکار منفی خود را کاهش دهند. افراد باهوش خودآگاهی بالایی نسبت به توانایی‌های خود دارند و این امر سبب می‌شود هم درک واقع‌بینانه از خود و هم توان سازگاری با شرایط اضطراب‌زا از جمله امتحانات داشته باشند؛ بنابراین دانش‌آموزان با استفاده از مؤلفه‌های هوش موفق تلاش می‌کنند اضطراب خود را کاهش دهند و با اعتمادبه‌نفس بالایی رفتار نمایند.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش مجریان آموزش‌و پرورش را به این نکته رهنمون می‌سازد که آموزش و تدریس بر اساس این رویکرد در مدارس باعث کاهش اضطراب امتحان می‌شود. این پژوهش با محـــدودیت ســـنی

و جنسیت آزمودنی‌ها همراه بود، هم‌چنین به دلیـل جدیـد بـودن موضـوع، پیشینهٔ تحقیقات بسیار محدودی در زمینهٔ برنامه آموزش هوش موفق بر اضطراب امتحان وجود داشـت. لذا پیشنهاد می‌شود اثربخشی طیـف گسترده‌تر ایـن برنامـه در گروه‌های مختلف کودکان و در فواصل سنی مختلـف بررسی شود.

سپاس‌گزاری

پژوهشگران از کلیهٔ عوامل اداره آموزش‌و پرورش شهرکرد و اساتید گرامی که همکاری لازم را جهت اجرای این تحقیق داشتند کمال تقدیر و تشکر را دارند.

تأییدیه اخلاقی: در این پژوهش نکات اخلاقی توسط دانشگاه آزاد واحد شهرکرد با شماره IR.IAU.SHK.REC.1398.030 تأیید شد.

تعارض منافع: بین نویسندگان و مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی هیچ‌گونه تعارض منافع وجود ندارد.

References

1-Sternberg RJ. The theory of successful intelligence. Interamerican Journal of Psychology. 2005;39(2).

2-Ciancillo A, Sternberg, R.]Intelligence: Theories, Measurements, and Translation[.Translation by Mohammad Amiri Esfahan: Jahad University Press. 2004.

3-Sternberg RJ. A triarchic approach to the understanding and assessment of intelligence in multicultural populations. Journal of School Psychology. 1999 Jun 1;37(2):145-59.

4-Sternberg RJ. Teaching about the nature of intelligence. Intelligence. 2014 Jan 1;42:176-9..

5-Santrock JW.]Educational psychology[. New York: McGraw-Hill. 2007.

6- Fathi A, Barmehziar S, Mohebi S]Survey Test Anxiety in Pre-university Students in Qom and Its Related Factors in 2016[. Educ Strategy Med Sci. 2017; 10 (4):270-276

7 -Dortaj F, Mousavi H, resaei P.]Exam anxiety and its relationship with demographic factors among new students in Hormozgan University of Medical Sciences[. Bimonthly J Hormozgan Uni Med Sci 2013(4):365-74.

8-Ramezani J, Hossaini M, Ghaderi MR.]The relationship between test anxiety and academic performance of Nursing and Emergency Medical Technician students[. Educ Strategy Med Sci. 2016; 9 (5):392-399

9-Ahghar GH.]The prediction of test anxiety on the basis of intrinsic and extrinsic religious orientation in students of high schools, Tehran[. Journal of Educational Science of Islam 2014; 2 (2):67-82.

10-Larson HA, Yoder AM, Johnson C, El Rahami M, Sung J, Washburn F. Test anxiety and relaxation training in third-grade students. Eastern Education Journal. 2010:13.

11-Weiner BA, Carton JS. Avoidant coping: A mediator of maladaptive perfectionism and test anxiety. Personality and Individual Differences. 2012 Apr 1;52(5):632-6.

12-Whitaker Sena JD, Lowe PA, Lee SW. Significant predictors of test anxiety among students with and without learning disabilities. Journal of learning disabilities. 2007 Jul;40(4):360-76.

13-Karatas H, Alci B, Aydin H. Correlation among high school senior students test anxiety, academic performance and points of university entrance exam. Educational Research and Reviews. 2013 Jul 10;8(13):919-26.

14-Falahyakhdaii M, Heydari G.]Effect of cognitive- behavioral therapy in reduction test anxiety students of Islamic Azad University of Yazd[. Journal of Development Medical Education Yazd. 2011; 6(1): 25-32

15- Ebrahimi MR, Khoshsima H.]On the association(s) between test anxiety and emotional intelligence, considering demographic information; A case of Iranian EFL university students[. Int J English Lit 2014; 2(7):147-157

16-Zeidner M. Test anxiety in educational contexts: Concepts, findings, and future directions. In Emotion in education 2007 (pp. 165-184).

17- Yousefi F, Habibi S, Mohammadkhani M.]Test anxiety level in medical students and its relationship with sexuality[. Educ Strategy Med Sci. 2013; 6 (3):141-145

18- Izadifard R, Sepasiashtiani M.]The effectiveness of cognitive behavioral therapy with problem solving skills in reducing symptoms of anxiety[. Journal of Behavioral Sciences. 2010; 4(1): 17-23.

19- Liu JT, Meng XP, Xu QZ. [The relationship between test anxiety and personality, self-esteem in grade one senior high students[. Zhonghua yu fang yi xue za zhi Chinese journal of preventive medicine. 2006 Jan;40(1):50-2.

20- Segool NK, Carlson JS, Goforth AN, Von Der Embse N, Barterian JA. Heightened Test Anxiety Among Young Children: Elementary School Students'anxious Responses To High-Stakes Testing. Psychology in the Schools. 2013 May;50(5):489-99.

21-Cohen L, Manion L, Morrison K. Research methods in education. routledge; 2002 Sep 11.

22-Abolghasemi A, Asadi M, Najarian B, Shokrkn H.] Construction and validation of test anxiety scale for students in third grade during the academic guidance of Ahvaz[. J Psychol 1996(3,4):61-74.

23-Babaei A, Maktabi Gh, Behrozi N, Atashafroz A.]Effect of Successful Intelligence Education on the Motivation of Academic Achievement and Teacher Self-efficacy in Teacher's Students at Farhangian University[Psychological Methods and Models. 2018 Feb 20; 8 (30): 159-76.

24-Kazemi H, Vaziri M, Abedi A.]The effectiveness of problem solving training on test anxiety and[social anxiety in primary school students[. Social Cognition Vol. 5, No. 1, Spring - Summer 2016 2014;5(1):100-112

25- Majidi R, Shahni Yeylagh M, Haghighi Mobarakeh J.] Casual Relation of General and Emotional Intelligence with Educational Performance and Intermediation of Test Anxiety and Compatibility of First Grade Students of Public High Schools[. TLR. 2015; 2 (6) :1-18